

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проекту Закону України

" Про внесення змін до Митного кодексу України щодо підтримки вітчизняного книговидавництва "

1. Обґрунтування необхідності прийняття законопроекту

Соціальну, культурну та наукову силу книги неможливо переоцінити. Власне рівень розвитку книговидавництва був упродовж століть і залишається донині найточнішим індикатором рівня розвитку держави, найважливішим чинником у рейтингуванні країн світу за ступенем їхньої цивілізованості.

Аналіз динаміки розвитку будь-якої країни, від соціокультурної сфери до наукової, економіки та технологій, наочно свідчать про те, що їхній прогресивний поступ є наслідком випереджувального динамічного розвитку національного книговидавництва як теоретичної і практичної основи для підготовки кадрового ресурсу, який і виступає каталізатором стрімкого прогресуючого розвитку держави в усіх складових її життєдіяльності, від соціальної сфери до запровадження найсучасніших наукових розробок та технологій.

Саме тому у країнах світу, які ми звикли називати цивілізованими, книговидавництва є предметом батьківської опіки з боку органів влади. Щорічні звіти про обсяги реалізації та змін у ньому зазвичай розглядаються на рівні урядів країн, і в разі різкого зменшення його обсягів вживаються заходи з підтримки з боку держави.

Ці заходи мають різний характер: від послаблення податкового тиску до прямих дотацій виробникам та підприємствам роздрібної книжкової торгівлі, оскільки за традицією, що особливо характерно для країн Європейського Союзу, вважається, що книговидавнича галузь є настільки соціально значущою, що держава не має права покладатися виключно на ринкового регулятора, а використовуватиме податкові, фінансові, економічні та організаційні важелі для її підтримки з метою недопущення занепаду книговидавництва, що автоматично тягне за собою деградацію всіх сутнісних процесів, які відбуваються в соціумі та економіці сучасних держав.

Крім того, впродовж тривалого часу існує негласна норма продукування книжок на одну особу на рік, за якої кількість, менша за дві книги, вважається деградаційним порогом. Тобто держава, яка не досягає цього рівня, починає стрімко втрачати свій культурний, науковий та економічний потенціал і, відповідно, шанси в перегонах і конкуренції на світовому ринку товарів і послуг.

На жаль, Україна за короткий період часу з 1990 до 1993 року з кількості 3,8 видань на рік скотилася до рівня однієї книги на мешканця країни, а сама книговидавнича галузь була позбавлена будь-яких, навіть найменших преференцій.

Наслідком такої руйнівної для книговидавництва політики стало падіння 1999 року, обсягів видання книжок до рівня 0,4 книги, а частка вітчизняної літератури, яка реалізовувалась у роздрібній торгівлі, становила лише 6 % від загалу. Усе інше припадало на імпортовану книгу, переважно російського виробництва.

Від повної руйнації цієї надзвичайно важливої галузі врятували кілька законів України, прийнятих упродовж 2001—2003 років, відповідно до яких суб'єкти видавничої галузі отримали «нульову» ставку податку на додану вартість, а податок на прибуток було дозволено реінвестувати в розбудову підприємств галузі. Цими ж законами було надано пільги на імпорт друкарських фарб і поліграфічного обладнання та запчастин до нього, звільнивши від ввізного ПДВ та мита, що дозволило частково оновити парк обладнання книгодрукувальних поліграфічних підприємств, який не оновлювався понад 15 років.

Саме наявність цих пільг дозволила більшості суб'єктів видавничої справи, хоч і болісно, однак без катастрофічних втрат пережити економічну кризу 2008—2010 років і почати з 2013 року поступово виходити на докризовий рівень. Хоча варто зазначити, що і найкращого з погляду обсягів виробництва 2013 року кількість видань на одного мешканця не сягала вже згадуваного деградаційного порогу і становила лише 1,66 книги.

Однак з моменту анексії Криму та початку військової агресії на Донбасі з боку Російської Федерації було відмінено преференції з податку на прибуток, а також пільги на ввезення поліграфічного обладнання без сплати мита та ПДВ, що одразу різко погіршило стан галузі, опустивши показник видання книги на одного мешканця до 0,8 книги. Виняток становили лише останні, 2017—2019 роки, коли намітилося певне зростання, однак виключно за рахунок великих обсягів друку підручників для учнів закладів загальної середньої освіти у зв'язку з реалізацією реформи «Нова українська школа» та агітаційної літератури під президентські та парламентські вибори 2019 року.

Однак обсяги так званої ринкової або загальнодоступної літератури упродовж цих років практично не збільшилися, тобто ринок перебував і перебуває у стані стагнації.

Нинішня ж криза, пов'язана із введенням карантину з метою подолання пандемії коронавірусу, взагалі поставила на коліна галузь, зменшивши на 84 % тиражні обсяги книжок (станом на 25.05.2020) порівняно з аналогічним періодом 2019 року.

Нині галузь перебуває на дні фінансово-економічної прірви, вибратися з якої самотійно, без допомоги з боку держави, не спроможна. Це з урахуванням того, що за цільової підтримки держави вітчизняна видавнича галузь як креативна індустрія могла б стати стабільним постачальником валюти в Україну за рахунок надання європейським книговидавцям якісних та конкурентних поліграфічних послуг, а також за рахунок продажу готової продукції на європейському і світовому книжковому ринках, підтягнувшись до тих обсягів друку та фінансових показників, які мають країни Європейського Союзу.

Для подолання нинішньої надзвичайно важкої кризи, які підкосила вітчизняну книговидавничу галузь, забезпечення українців різножанровою літературою на рівні європейських стандартів споживання книжкової продукції та виходу України на європейський і світовий ринки поліграфічних послуг із цілком конкурентною ціною та якістю книжкової продукції, необхідно на державному рівні прийняти низку конкретних рішень, які стимулюють розвиток книговидавничої галузі, зокрема повернути видавцям і виготовлювачам книжкової продукції пільги з податку на прибуток, яка діяла з 2001 до 2015 рік і використовувалася суб'єктами книговидання як реінвестиція для відновлення і збільшення обсягів виробництва книжок, а також надання преференцій на ввезення поліграфічного обладнання для видавництв і поліграфічних підприємств без сплати ввізного мита та ПДВ.

Законопроект пов'язаний із законопроектом «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо підтримки вітчизняного книговидання» в частині звільнення видавництв, видавничих організацій та поліграфічних підприємств від сплати мита при імпорті поліграфічного обладнання.

2. Мета та завдання прийняття законопроекту

Метою проекту Закону є створення умов для відновлення та розвитку книговидавничої галузі, переоснащення та розширення виробничих потужностей підприємств поліграфії та видавництв.

3. Загальна характеристика і основні положення акту

Законопроектом передбачено звільнення від сплати мита при імпорті поліграфічного обладнання видавництвами, видавничими організаціями та поліграфічним підприємствам.

4. Стан нормативно-правової бази у даній сфері правового регулювання

Правове регулювання у зазначеній сфері забезпечується Податковим Кодексом України, Законом України «Про видавничу справу».

5. Фінансово-економічне обґрунтування

За останні майже шість років при імпорті обладнання найбільшими книговиробничими підприємствами було сплачено всього близько 9 млн. грн мита, тобто приблизно 1,5 млн. грн. щорічно. В той же час надання можливості книговиробничим підприємствам заощадити кошти та направити їх на розвиток підприємства підвищить їх конкурентоспроможність, в тому числі на європейському ринку.

Зменшення вартості переобладнання та розширення підприємства (за рахунок відміни ПДВ та мита на імпортоване обладнання) в умовах кризи дозволить зберегти існуючі робочі місця та сприятиме створенню нових робочих місць в Україні.

Народні депутати України

Дійсний до: 03.04.2021 23:59:59

430287